

## GONDOLATISÁG ÉS IGÉNYESSÉG

Harminc évet eltölteni a költészet szolgálatában a lírával való komoly elkötelezettséggel jelent egyet, hiszen három teljes évtized nem is olyan rövid életszakasz, és ennyit a versért, a versírás művészetéért áldozni nem kevés és nem jelentéktelen bizonyíték ott, ahol a költészet iránt tanúsított tisztelet érzelmi mélységéről, a szép szó-utáni vágy igaz őszinteségéről kell vallani.

Harminc év. Egy emberöltőnyi idő, amely mind a versírói tapasztalatszerzés, mind pedig az alkotói élménygyűjtés szempontjából fontos tartalommal teltíődhet az olyan költő pályáján, aki a lírában történő megnyilatkozást nem csupán a magánérzelmeinek feloldási lehetőségének tekinti, hanem aki ugyanakkor a költészet társadalmi küldetésére is gondol, és ennek megfelelően a saját alkotói hitvallását is a versírás ilyen céljaival hozza össze. Harminc éven át nem kis dolog újra és újra érvényre juttatni a költői egyéniségnek ezeket a törekvéseit, különösen akkor nem, ha a versíró lelki alkata az önfelédtté kitarulkozás helyett a belső szemlélődést, az érzéki befelé fordulást parancsolja. Ilyenkor nehezebb a verset megtartani abban a szerepében, amelyet a közösségi lét, a társadalmi változások megjelenítésének alkotói szándéka oszt neki. Ilyen esetekben nehezebb a módját találni annak, miként összhangba hozni a belső szemlélődés hajlamát a költészet közösségi küldetésével, hogyan általánosabb vonatkozásokkal gazdagítani és szélesebb érvényű tartalommal megtölteni azokat a költői élményeket, amelyek mélyen, a magányosság érzésében, a személyes vívódások talajában gyökereznek. Igazat kell tehát adnunk a megállapításnak, miszerint a befelé forduló költőt, a harsány tüntetések helyett csendes megállapításokra építő líra művelőjét, vagyis az olyan versírót, akit az egyszerű és higgadt tényközlés művésze vonz, nagyobb alkotói próbatételek juttathatják csak el a lírában való megnyilatkozásnak arra az útjára, amely egyenrangú szerepet és egyformán teljes megmutatkozást kér mind az egyéni, mind pedig az általánosabb vonatkozású élményektől, benyomásoktól, érzésektől és megfigyelésektől.

Ács Károly versvilágára gondolva vetettük papírra a fenti sorokat. Az ő költészete mutat ilyen jelleget, az ő versei tanúskodnak egy befelé forduló lélek gondolati síkra vitt megnyilatkozásáról, és a jugoszláviai magyar költők közül nála mutatkozik meg a leginkább, hogy miként lehet eredményesen és az igényesség követelményeit is betartva békés egyetértésbe hozni a zárkózott alkotói természetet a költészetnek azzal a sajátosságával, amely az írott szó számára társadalmi jelentőséget, közösségi küldetést szavatol. Ács Károly versvilága ilyen szempontból érdekes színfoltja irodalmunknak. Lírájában — ahogy már korábbi értékelői is megállapították — az urbánus ember élményei, megfigyelései nyernek megfogalmazást a gondolatiságnak azon a szintjén, amely a dolgok, jelenségek felszínes szemlélése, pusztá lejegyzése helyett az alkotótól igazi elmélyülést, elemző alaposítást követel. Nem a rangsorolás szándékával mondjuk, hogy Ács Károly líráját érdemeiben ott valahol a Fehér Ferenc-i líránál kell emlegetni, csupán a jelentőségét, alkotói nagyságát hangsúlyoznánk a jugoszláviai magyar irodalomban és persze szélesebb vonatkozásban, hiszen köztudomású, hogy a határainkon túlról érkező érdeklődés és megbecsülés az Ács-féle költészetet az elsők között avatta az egyetemes magyar irodalomnak is közkincsévé.

Ács Károly költészete 1975-ben lépett a harmincadik életévébe. Maga a költő pedig az idén az ötvenedikbe. Életének öt évtizedéből három évtized tehát az irodalmat szolgáta, és ha ez alkalommal kivételesen eltökélte attól, hogy az Ács-költészet azóta újabb három év szorgalmával lett gazdagabb, akkor most együtt köszönhetjük az ötvenéves

költőt harmincéves költészetével. Igen, valóban kissé kierőszakoltan hoztuk össze ezt a két jubileumot, de szándékunk szerint, mivel irodalmunk régi-régi adósságának egy kicsinyke hányadát törleszteni szeretnénk. Mert ha már akkor nem, hát most, az ötven év ünnepén, mindenképpen a tiszteletünket, mindannyiunk elmulasztott tiszteletadását kívánnánk tenni — ha csak néhány szerény sorban is — Acs Károly egész eddigi munkássága előtt. Ez annál is inkább lelkiismereti parancs, mivel Acs Károly személyében nem csupán a lírikust kell látnunk, hanem az irodalmi kapcsolatok fáradhatatlan ápolóját, az elismert műfordítót is és nem utolsósorban azt az embert, aki élete szerves tartozékává fogadta az itteni könyv- és folyóiratkiadás megannyi sorskérdésének rendezését. Acs Károly éppoly mértékben költő és műfordító, mint irodalmi szervező. Legalábbis ha e sokoldalú ténykedést értékeiben szemléljük. Mert noha Acs Károly nem tartozik a legtermékenyebb versírók közé, líránknak mégis éppoly sokat jelent az egyénisége, mint a kölcsönös megismerés ápolásának a műfordításai, vagy mint a fiatal költőknek mondott bátorító szava, segítő útmutatása.

Most, hogy öt köszöntjük, hogy öt évtizedes életéből az irodalomnak adott időt ünnepeljük, újra meg újra fellapozzuk versesköteteit, de nem csupán alkalmi szükségből. Acs Károly versei a léleknek mindennapi kívánalmi. Aki egyszer átéli mélységüket, megérzi szépségüket, nehezen válik meg tőlük, szóljanak azok akár a legbonyolultabb, akár a legegyszerűbb élményekről. És várható-e ennél szebb eredmény egy költő pályáján? Hiszen akárhogy is nézzük, harminc év múltán változatlan frissességgel, változatlan szépséggel hatni már a maradandósággal való érintkezést, megbarátkozást jelenti.

